

อุปลักษณมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ในข่าวออนไลน์ภาษาไทย

Conceptual Metaphors about Covid-19 in Thai Online News

ชวัลวิทย์ แก้วมาก¹ อารีญา หนูขาว² นภัทร อังกุลสินธนา³
Chawanwit Kaewmak¹ Areeya Hnookao² Naphat Angkunsinthana³

บทคัดย่อ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด19 นั้นเป็นโรคอุบัติใหม่ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับโรคดังกล่าวเพื่อให้ทราบสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรค รวมถึงทราบมาตรการและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ หรือ “อุปลักษณ” นั้นเป็นวิธีหนึ่งที่นักข่าวเลือกใช้ จึงนำมาสู่งานวิจัยนี้ ที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาอุปลักษณมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ในข่าวออนไลน์ภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลจากข่าวออนไลน์ภาษาไทยเฉพาะที่เผยแพร่ทางเฟซบุ๊กจำนวน 6 เพจ ได้แก่ สนุกนิวส์ มติชน คมชัดลึก ไทยรัฐ ข่าวสด และเดลินิวส์ ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 – 10 มกราคม พ.ศ.2565 จากการวิเคราะห์ข่าวจำนวน 1,006 ข่าว พบถ้อยคำอุปลักษณมโนทัศน์จำนวน 2,425 ถ้อยคำ ทั้งนี้ถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าวสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19

* Corresponding author, e-mail: chwalwithykaewmak@gmail.com

¹ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹ Undergraduate student, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

² นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² Undergraduate student, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

³ ดร., อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

³ Dr., Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

ทั้งหมด 6 มโนทัศน์ ได้แก่ [การป้องกัน/การรักษาโรคโควิด19 คือ การทำสงคราม] [โรคโควิด19 คือ ของเหลว] [โรคโควิด19 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ] [โรคโควิด19 คือ สิ่งมีชีวิต] [โรคโควิด19 คือ ภัยพิบัติ] และ [โรคโควิด19 คือ วัตถุอันตราย] การที่นักข่าวเลือกใช้อุปสรรคณ์ในข่าวที่เกี่ยวกับโรคโควิด19 ก็เพื่ออธิบายความและกำหนดมุมมองใหม่เกี่ยวกับโรคโควิด19 แก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะมุมมองในเชิงลบ รวมทั้งเรียบเรียงความในข่าวให้ภาษาที่สั้นกระชับและโดดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

คำสำคัญ: อุปสรรคณ์มโนทัศน์ โรคโควิด2019 อรรถศาสตร์ปริชาน

Abstract

Coronavirus disease 2019 or COVID-19 is an emerging disease. For this reason, news about the disease is presented in order to know the situation of the epidemic including knowledge of appropriate measures and practices to prevent the disease. The use of metaphorical language, or “metaphor,” is one method journalists choose to use which leads to this research. The objective of this research is to study conceptual metaphors about COVID-19 found in Thai online news. The data was collected from online news in Thai language published on 6 Facebook pages, namely Sanook News, Matichon, Kom Chad Luek, Thai Rath, Khaosod and Daily News between 10 November 2021 - 10 January 2022. From 1,006 news, 2,425 conceptual metaphors were found. The 2,425 metaphors found reflected 6 concepts about COVID-19, namely [PREVENTION/TREATMENT OF COVID-19; IS WAR] [COVID-19 IS LIQUID], [COVID-19 IS SUPERNATURAL], [COVID-19 IS LIVING THING], [COVID-19 IS

A DISASTER], and [COVID-19 IS A DANGEROUS OBJECT]. Journalists use metaphors in COVID-19 news to explain and redefine the reader's perspective on COVID-19 especially the negative view as well as compose news in concise and distinctive language to attract reader's attention.

Keywords: conceptual metaphors Covid-19 cognitive semantic

บทนำ

โรคโควิด19 เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่ค้นพบใหม่ล่าสุดหรือที่เรียกว่า “โรคอุบัติใหม่” ไวรัสนี้เป็นสายพันธุ์ที่ไม่เคยค้นพบที่ไหนมาก่อน ดังนั้นจึงเป็นโรคที่ยังไม่มียารักษา อีกทั้งมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อสะสมทั่วโลกจำนวน 633,709,780 คน และในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน 4,695,207 คน และเสียชีวิตจำนวน 32,995 คน (Our World in Data, 2022) ทั้งนี้เมื่อเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด19 หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อให้ทราบสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรค รวมทั้งมาตรการและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม

สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเฟซบุ๊ก เป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข่าวหรือข่าวออนไลน์ที่รวดเร็วและเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สื่อมวลชนต่าง ๆ เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอข่าวจากรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์มาเป็นการนำเสนอข่าวผ่านช่องทางนี้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในสถานที่วิกฤตจากโรคโควิด19 ก็ยังทำให้สื่อมวลชนหลายสำนักเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับโรคดังกล่าวผ่านช่องทางนี้มากกว่าช่องทางอื่นเป็นจำนวนมากเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในแต่ละวัน ทั้งมาตรการในการใช้ชีวิต การกลายพันธุ์ของเชื้อโรค รวมทั้งอาการและความรุนแรงของเชื้อโรค หรือการป้องกันและการรักษา เป็นต้น

อย่างไรก็ดี นอกจากการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับโรคโควิด19 ในประเด็นต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าสื่อมวลชนหลายสำนักต่างมีรูปแบบของการนำเสนอข่าวที่น่าสนใจ และโดดเด่น โดยเฉพาะการใช้ความเปรียบอย่างอุปลักษณ์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบ ความเหมือนของสิ่งสองสิ่ง โดยทั้งสองต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมายกัน (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 99-100) ดังตัวอย่าง

1) สั่งคุมเข้มท่าเรือ-สนามบิน หวังสกัด ‘โอมิครอน’ เข้าพื้นที่ (เดลินิวส์, 7 ม.ค. 2565)

2) โควิดอุปบลฯ บุกศรีสะเกษ! ตำรวจราชสีไศล ตัดโควิด6-สกัดกัตัว ยกโรงพัก (เดลินิวส์, 5 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 1) และ 2) จะเห็นว่ามีการใช้คำว่า “สกัด” และ “บุก” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการทำสงครามในบริบทของโรคโควิด19 อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นระบบ มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ (นันทนา วงษ์ไทย, 2563) กล่าวคือสะท้อนให้เห็นมุมมอง ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อสิ่งที่ถูกเปรียบนั้น ดังในตัวอย่างข้างต้น ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีการใช้รูปภาษาที่มีความหมายอยู่ในแวดวงของสงครามกับโรคโควิด19 นั้น สะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเป็นการทำสงครามระหว่างมนุษย์กับเชื้อโรค ชนิดนี้ แต่นั้นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาอุปลักษณ์หรืออุปลักษณ์ มโนทัศน์ที่มีต่อสิ่งที่ ถูกเปรียบอย่างโรคโควิด19 นั้น ไม่จำเป็นต้องมีเพียงมโนทัศน์เดียว จึงนำมาสู่ บทความวิจัยนี้ ที่ต้องการศึกษาและหาคำตอบของมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ที่ปรากฏในข่าวออนไลน์ภาษาไทยว่ามีมโนทัศน์ใดบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอุปลักษณ์มโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ในข่าวออนไลน์ภาษาไทย

แนวคิดและทฤษฎีอุปลักษณมโนทัศน์

อุปลักษณมโนทัศน์เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนของสิ่งสองสิ่ง โดยทั้งสองสิ่งต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมายกัน สิ่งที่นำมาเป็นแบบในการเปรียบเรียกว่า “แบบเปรียบ” (source domain หรือ vehicle) และสิ่งที่เปรียบที่เป็นการพูดถึงเรียกว่า “สิ่งที่ถูกเปรียบ” (target domain หรือ tenor) ในการเปรียบนั้นอาจปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบหรือไม่ก็ได้ (Lakoff and Johnson, 1980 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563; ณ์ฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556) เช่น

- 3) ความรักคือความห่วงใย
- 4) ความรักคือไฟเผาเผาใจ
- 5) เธอเผาเผาใจของฉันไม่เหลือซาก

จากตัวอย่างที่ 3) ความรัก กับ ความห่วงใย เป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันคืออารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นในตัวอย่างนี้จึงไม่ใช่อุปลักษณมโนทัศน์ ในทางตรงกันข้าม ตัวอย่างที่ 4) ความรัก กับ ไฟ เป็นคำที่อยู่ต่างกลุ่มความหมายกัน ดังนั้นตัวอย่างที่ 4) จึงเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ที่ใช้ภาษาต้องการเปรียบเทียบความทรमानจากอารมณ์รักกับความร้อนของไฟ หรือตัวอย่างที่ 5) แบบเปรียบคือไฟ และสิ่งที่ถูกเปรียบคือความรัก เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 4) เพียงแต่ในตัวอย่างที่ 5) นั้นไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ แต่สามารถเข้าใจความหมายได้จากการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของแบบเปรียบมาใช้กับสิ่งที่ถูกเปรียบ กล่าวคือ นำคำกริยาเผาเผา ซึ่งเป็นกริยาของไฟมาเปรียบกับ ความทุกข์ทรमानจากอารมณ์รัก

การศึกษาอุปลักษณมโนทัศน์ตามแนวคิดเชิงปริชาน หรือที่เรียกว่า “อุปลักษณมโนทัศน์” นั้นเชื่อว่าอุปลักษณมโนทัศน์ไม่ได้ปรากฏเฉพาะในงานประพันธ์ตามการศึกษาอุปลักษณมโนทัศน์ตามแนวคิดดั้งเดิม แต่อุปลักษณมโนทัศน์ยังปรากฏในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันด้วยรวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อความเปรียบเทียบนั้นได้ด้วย (Lakoff and Johnson, 1980 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563: 140) ดังตัวอย่างในงาน

ของ Lakoff and Johnson (1980 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563: 140) ที่ได้ยกตัวอย่างการใช้ภาษาในการโต้แย้ง

- 6) Your claims are **indefensible**.
- 7) He **attacked every weak point** in my argument.
- 8) His criticisms were **right on target**.
- 9) I **demolished** his argument.

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นว่ามี การนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับสงคราม ดังตัวพิมพ์หนา indefensible, attacked every weak point, right on target และ demolished มาใช้ในบริบทของการโต้แย้ง ซึ่งสะท้อนความคิดหรือมโนทัศน์ (concept) ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มีต่อการโต้แย้งว่าเป็นสงคราม [ARGUMENT IS WAR] ที่ในการโต้แย้งต้องมีแพ้หรือชนะ ส่วนคู่โต้แย้งเป็นเสมือนฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูที่ต้องวางแผน โจมตีไปยังจุดอ่อนและในขณะที่เดียวกันยังต้องป้องกันตัวเอง

นอกจากนี้ Kövecses (2010 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562: 121) ยังได้กล่าวถึงอุปลักษณมโนทัศน์ว่าเป็นการทำความเข้าใจด้วยการเปรียบเทียบวงมโนทัศน์ หรือแบบเปรียบเทียบซึ่งมีความเป็นนามธรรมมากกว่ากับอีกวงมโนทัศน์หนึ่งหรือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า รวมทั้งมีการเชื่อมโยง (mapping) ระหว่างองค์ประกอบทางมโนทัศน์ทั้งสองมโนทัศน์ ดังตัวอย่างการเชื่อมโยงมโนทัศน์ ความโกรธเป็นความร้อนของเหลวในภาชนะ [ANGER IS HEAT OF FLUID IN CONTAINER] ในงานของ Cruse (2004: 201 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563: 143)

source: HEAT OF FLUID		target: ANGER
container	⇒	body
heat of fluid	⇒	anger
heat scale	⇒	anger scale

pressure in container	⇒	experienced pressure
agitation of boiling fluid	⇒	experienced agitation
limit of container's resistance	⇒	limit of person's ability to suppress anger
explosion	⇒	loss of control

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรณศาสตร์ปริชานและอุป
ลักษณะมโนทัศน์

2. จากนั้นเก็บรวบรวมข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคโควิด19 ที่เผยแพร่ทางเพจ
ต่าง ๆ ทางเฟซบุ๊ก 6 เพจ ได้แก่ สุนุกนิวส์ มติชน คมชัดลึก ไทยรัฐ ข่าวสด และ
เดลินิวส์ ทั้งนี้เนื่องจากเพจต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพจที่มีผู้ติดตามและเข้าชมจำนวนมาก
โดยเฉพาะเพจสุนุกนิวส์ ส่วนเพจอื่น ๆ ก็เป็นสำนักงานหนังสือพิมพ์ดั้งเดิมที่มีผู้รู้จัก
จำนวนมากมาก่อน ก่อนที่จะเปลี่ยนรูปแบบของการนำเสนอข่าวมาเป็นออนไลน์ใน
ปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 – 10 มกราคม
พ.ศ. 2565 จากการเก็บข้อมูลทำให้ได้ข่าวทั้งหมด 1,006 ข่าว

3. การวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการจำแนกถ้อยคำ
อุปลักษณะออกจากถ้อยคำทั่วไปจากนิยามความหมายของอุปลักษณะในแนวคิดและ
ทฤษฎีข้างต้น (Lakoff and Johnson, 1980 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563;
ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556) มาเป็นแนวทางในการจำแนก จากนั้นจึงวิเคราะห์มโนทัศน์
เกี่ยวกับโรคโควิด19 ตามแนวคิดของ Kövecses (2010 อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย,
2562: 121) กระนั้นก็ดีถ้อยคำอุปลักษณะที่จะสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ได้นั้น
ต้องมีจำนวนตั้งแต่ 5 ถ้อยคำเป็นต้นไป

4. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข่าวทั้ง 1,006 ข่าว พบถ้อยคำอุปสรรคจำนวน 2,425 ถ้อยคำ และสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ทั้งหมด 6 มโนทัศน์ ได้แก่ [การป้องกัน/การรักษาโรคโควิด19 คือ การทำสงคราม] [โรคโควิด19 คือ ของเหลว] [โรคโควิด19 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ] [โรคโควิด19 คือ สิ่งมีชีวิต] [โรคโควิด19 คือ ภัยพิบัติ] และ [โรคโควิด19 คือ วัตถุอันตราย] ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การป้องกัน/การรักษาโรคโควิด19 คือ การทำสงคราม

การทำสงครามหมายถึงการที่คนจำนวนมากมารบหรือฆ่าฟันกัน ทั้งนี้เพื่อแย่งชิงครอบครอง หรือทำลายอีกฝ่ายหนึ่งให้ถึงแก่ความตาย ดังนั้นมโนทัศน์ [การป้องกันหรือการรักษาโรคโควิด19 คือการทำสงคราม] นั้นหมายถึงการใช้รูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของสงครามมาใช้ในบริบทของการอธิบายการป้องกันหรือการรักษาโรคโควิด19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์หรือความคิดของนักข่าวที่มีต่อการป้องกันและการรักษาโรคโควิด19 ว่าเป็นการรบ ต่อสู้ หรือกำลังฆ่าฟันกับเชื้อโรคนี้อยู่ ทั้งนี้รูปภาพที่ปรากฏมีทั้งคำนำคำว่า “สงคราม” ซึ่งเป็นรูปภาพที่บ่งชี้มโนทัศน์นี้ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

10) **สงคราม**โรคยังไม่สิ้นสุด “บักตู่” ย้ำ ร่วมมือปฏิบัติมาตรการป้องกันโควิด (ไทยรัฐ, 26 ธ.ค. 2564)

จากตัวอย่างที่ 10) การนำคำว่า “สงคราม” มาใช้เปรียบเทียบกับ การป้องกันและการรักษาโรคโควิด19 นั้น อธิบายได้ว่าโรคโควิด19 นั้นเป็นโรคอุบัติใหม่ ที่ยังไม่มียารักษา อีกทั้งมีการแพร่ระบาดได้ง่ายและรวดเร็ว จึงทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงแรกของการระบาด ดังนั้นการนำคำว่า “สงคราม” มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 ก็เพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องกันของความอันตรายและความรุนแรงของการทำสงครามกับโรคนี้นี้ที่ทำให้ผู้คนบาดเจ็บและเสียชีวิตได้ ฉะนั้นการทำสงครามหรือการรบนั้นก็เพื่อปกป้องประชาชน

และเมืองไว้ไม่ให้ถูกทำลาย เฉกเช่นเดียวกับการที่รัฐบาลออกมาตรการในการดำเนินชีวิตการป้องกันและรักษาโรคโควิด19 เพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิต

นอกจากนี้ ยังปรากฏการใช้รูปภาพที่เป็นคำกริยาเกี่ยวกับการทำสงคราม เช่น สู้, ต่อสู้, โจมตี, สกัด, รับมือ, รุก, ป้องกัน, คุม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

11) ชาวโลกร่วมกันต้อนรับคริสต์ศักราช 2022 หรือพุทธศักราช 2565 ด้วยความสุข แต่ยังคงเป็นอีกหนึ่งปี ที่ทุกคนยังต้องร่วมกัน ต่อสู้ กับโควิด19 (เดลินิวส์, 1 ม.ค. 2565)

12) ...การแพร่ระบาดของโรคโควิด19 สายพันธุ์โอมิครอน ในประเทศไทยว่าขณะนี้ทั่วโลกพบเชื้อโอมิครอนมากกว่า 5 สัปดาห์แล้ว เชื่อว่าหลายประเทศรับรู้ธรรมชาติของโรคแล้วว่าอาการไม่รุนแรง โจมตี ในระบบทางเดินหายใจส่วนบนมากกว่าปอด... (ข่าวสด, 7 ม.ค. 2565)

13) มาเก้าแบนเที่ยวบินระหว่างประเทศ 2 สัปดาห์ สกัด โควิด (เดลินิวส์, 6 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 11) ปรากฏการใช้คำกริยา “ต่อสู้” ที่หมายถึงการรบหรือการตีกัน ส่วนตัวอย่างที่ 12) ปรากฏคำกริยาคำว่า “โจมตี” ที่หมายถึงการใช้กำลังบุกเข้าตี และตัวอย่างที่ 13) ปรากฏการใช้คำกริยา “สกัด” ที่หมายถึงกั้นหรือขวางไว้ไม่ให้ทำได้โดยสะดวก คำกริยาทั้งสามคำนี้เป็นคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวกับการทำศึกสงคราม เป็นการต่อสู้ ฆ่าฟันหรือทำลายข้าศึกให้เสียชีวิตหรือพ่ายแพ้ไป ดังนั้นการนำคำกริยาทั้งสามคำนี้มาใช้ในบริบทของการป้องกันและรักษาโรคโควิด19 นั้นจึงทำให้เห็นว่าโรคโควิด19 นั้นเป็นข้าศึกที่เข้าโจมตี และรัฐบาลรวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์นั้นเป็นทหารที่ทำหน้าที่ต่อสู้กับข้าศึกหรือโรคโควิด19 นี้ ดังนั้นการป้องกันไม่ให้ผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นหรือการรักษาผู้ติดเชื้อโควิด19 ให้หายนั้นจึงเปรียบได้กับการต่อสู้โจมตีหรือทำลายข้าศึกฝ่ายตรงข้าม

อย่างไรก็ดี ยังปรากฏการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับผลของการทำสงคราม ทั้งผลของการทำสงครามที่ดี เช่น ชนะ อิศรภาพ และผลของการทำสงครามที่ไม่ดี เช่น อ่วม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

14) มนุษยชาติจะร่วมกันชนะโควิด-19 ได้ในปีนี้ ด้วยการฉีดวัคซีนที่ทั่วถึงและครอบคลุม (เดลินิวส์, 1 ม.ค. 2565)

15) ภาพลึกลับอ่วม! ตรวจเชิงรุกพบติดโควิดเพิ่มอีก 100 ราย สั่งยกเลิกจัดงานวันเด็กแล้ว (เดลินิวส์, 7 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 14) มีการนำคำว่า “ชนะ” ที่มีความหมายว่าทำให้อีกฝ่ายหนึ่งพ่ายแพ้มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 จึงแสดงให้เห็นว่าการที่ประเทศต่าง ๆ ในโลกฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด19 นั้นเปรียบได้กับการทำสงคราม หากผลของการฉีดวัคซีนช่วยให้ไม่ติดเชื้อ ก็เปรียบได้กับการชนะสงคราม ที่ศัตรูหรือข้าศึกอย่างโรคโควิด19 ไม่สามารถทำอันตรายใดใดแก่มนุษย์ได้ ส่วนตัวอย่างที่ 15) ปรากฏการใช้คำว่า “อ่วม” ที่หมายถึงหนักมาก ไม่เป็นผลดี มักใช้ในความหมายเชิงลบนั้น มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 ทั้งนี้ก็เพื่อเปรียบเทียบการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 ที่ทำให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนมากกับความพ่ายแพ้ของการทำศึกสงครามที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากเช่นกัน

16) ...คนทั้งโลกหวังว่าโควิดจะจบลงเพียงเท่านี้ ภายในไม่เกินกลางปีนี้ เพื่อประกาศอิสรภาพ... (สนุกนิวส์, 3 ม.ค. 2565)

ตัวอย่างที่ 16) มีการนำคำว่า “อิสรภาพ” ที่มีความหมายว่ามีเสรีภาพไม่ขึ้นแก่ใคร มาใช้ในบริบทของโรคโควิด ทำให้เห็นว่าโรคโควิดถูกเปรียบเป็นข้าศึกที่สามารถชนะมนุษย์ซึ่งถูกเปรียบเป็นเชลยจากการแพ้สงครามได้ มุมมองดังกล่าวเกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 ทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง นอกจากจะทำให้ทรมานและเสียชีวิตจากโรครดังกล่าวเป็นจำนวนมากแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เช่น ต้องสวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะทางสังคม หรือต้องทำงานจากที่บ้าน เป็นต้น ดังนั้นหากมียารักษาหรือวัคซีนที่สามารถป้องกัน

โรคนี้ได้ในวันเร็ววัน มนุษย์ก็ไม่ต้องเสียชีวิตและดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งเท่ากับมีอิสระ ไม่ต้องใช้ชีวิตขึ้นอยู่กับโรคนิดนี้ กระนั้นก็ดีสามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง

วงมโนทัศน์ปลายทาง

[การทำสงคราม]

[การป้องกัน/การรักษาโรคโควิด19]

ศัตรู $\Rightarrow$

โรคโควิด19

การทำสงครามกับศัตรู $\Rightarrow$

การป้องกันหรือการรักษา
โรคโควิด19

อาวุธที่ใช้ทำสงครามกับศัตรู $\Rightarrow$

วัคซีนหรือมาตรการต่าง ๆ

ผลจากการทำสงคราม $\Rightarrow$

ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการ
ป้องกันหรือการรักษาโรคโควิด19

2. โรคโควิด19 คือ ของเหลว

ของเหลวหมายถึงของที่ไม่นิ่ง ไหลได้ เช่น น้ำ ดังนั้น [มโนทัศน์โรคโควิด19 คือของเหลว] จึงหมายถึงการใช้รูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของของเหลวหรือน้ำ มาใช้ในบริบทของการอธิบายโรคโควิด19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าว ที่มีต่อเชื้อโรคนิดนี้ว่าเป็นของเหลวหรือน้ำ ทั้งนี้รูปภาพที่ปรากฏในมโนทัศน์นี้ได้แก่ ระลอก และฟุ้ง ดังตัวอย่าง

17) โควิด-19 **ระลอก**ที่สี่ ในเยอรมนี “เลวร้ายมากขึ้นกว่าสัปดาห์ที่แล้ว” ถือเป็น “ภาวะฉุกเฉินระดับประเทศ” และรัฐบาลกำลังพิจารณา “ทุกมาตรการที่เป็นไปได้” ซึ่งรวมถึง การล็อกดาวน์... (เดลินิวส์, 21 พ.ย. 2564)

18) **ฟุ้ง**ต่อเนื่อง! โควิดติดเชื้อใหม่ 8,263 ราย หายป่วย 2,865 ราย เสียชีวิต 14 ราย (เดลินิวส์, 8 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 17) มีการนำคำว่า “ระลอก” ที่หมายถึงคลื่นขนาดเล็ก มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 ทั้งนี้เพื่อใช้อธิบายถึงความถี่ของการระบาดของเชื้อ

โรคชนิดนี้ที่เกิดขึ้นหลายครั้งและต่อเนื่อง อีกทั้งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่ามาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมกว่าอย่างระลอกของคลื่น ส่วนตัวอย่างที่ 18) มีการนำคำว่า “ฟุ้ง” ที่หมายถึงอาการที่น้ำพวยพุ่งออกไป มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 เช่นกัน ทั้งนี้เพื่ออธิบายการระบาดของเชื้อโรคชนิดนี้ที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเปรียบได้กับความเร็วและแรงของน้ำที่พุ่งออกไป กระนั้นก็ดีสามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง		วงมโนทัศน์ปลายทาง
[ของเหลว]		[โรคโควิด19]
ของเหลวหรือน้ำ	⇒	โรคโควิด19
การกระเพื่อมของ	⇒	การเพิ่มขึ้นของจำนวน
ของเหลวหรือน้ำ		ผู้ติดเชื้อ

3. โรคโควิด19 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึงความเชื่อหรือสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากเหตุผลที่วิทยาศาสตร์จะอธิบายได้ ในที่นี้หมายถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากเทวดา ผี หรือวิญญาณ เป็นต้น ดังนั้นมโนทัศน์โรคโควิด 19 คือ สิ่งเหนือธรรมชาตินั้น จึงหมายถึงการใช้รูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติมาอธิบายโรคโควิด19 ดังปรากฏคำว่า เช่น และสังเวย ดังตัวอย่าง

19) ...ไทยเริ่มน่าเป็นห่วง! โควิดฟุ้งไม่หยุดติดเชื้อใหม่ 8,511 ราย **สังเวย** อีก 12 ศพ... (เดลินิวส์, 9 ม.ค. 2565)

20) รัสเซีย “**สังเวย**โควิด” ฟุ้งพรวดทะลุ 6 แสนราย-สูงสุดอันดับ 3 ของโลก! (ข่าวสด, 23 ธ.ค. 2564)

21) ชลบุรีร้อนววม! เปิด 4 จุดเสี่ยงใครไปให้ตรวจ ATK ด่วน **เช่น** ‘โอมิครอน’ ระบาดหนักเกิน 80% (เดลินิวส์, 3 ม.ค. 2565)

22) เช่นโควิดพุ่ง! ขอนแก่น “สั่งปิดร.ร.ทุกแห่ง-งดจัดวันเด็ก” หลังปีใหม่
คืนเดียวติด 232 คน (ข่าวสด, 2 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 19) ถึง 22) มีการนำคำว่า “สั่งเวย” และ “เช่น” มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 ทั้งนี้คำว่า “สั่งเวย” และ “เช่น” มีความหมายว่า การนำอาหารหรือสิ่งของไปให้หรือถวายแก่ผีหรือวิญญาณเพื่อให้พอใจ การนำคำทั้งสองคำมาใช้บริบทดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นมุมมองของนักข่าวที่มีต่อโรคโควิด19 ว่าเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างผีหรือวิญญาณ ที่มารับเอาเครื่องบวงสรวงหรือเครื่องเซ่นอย่างชีวิตมนุษย์ไป กระนั้นก็ดีสามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง

[สิ่งเหนือธรรมชาติ]

สิ่งเหนือธรรมชาติ

การทำให้สิ่งเหนือธรรมชาติพอใจ ⇒

สิ่งของที่ถวายสิ่งเหนือธรรมชาติ ⇒

วงมโนทัศน์ปลายทาง

[โรคโควิด19]

โรคโควิด19

การมีผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด19

ชีวิตของผู้ติดเชื้อโควิด19

4. โรคโควิด19 คือ สิ่งมีชีวิต

สิ่งมีชีวิตหมายถึงสิ่งที่มีตัวตน สามารถเคลื่อนที่ได้ ต้องการอาหาร ต้องการที่อยู่ และสามารถที่จะสืบพันธุ์ได้ ต้องใช้พลังงานในการดำรงชีวิตสิ่งมีชีวิต ดังนั้น [มโนทัศน์โรคโควิด19 คือสิ่งมีชีวิต] จึงหมายถึงการใช้รูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของสิ่งมีชีวิตในบริบทของการอธิบายโรคโควิด19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิต ทั้งนี้รูปภาพที่ปรากฏในมโนทัศน์นี้ ได้แก่ คำว่า ล่ม, อยู่ร่วมกับ, อยู่ร่วมกัน, พักตัว, และพันพิช ดังตัวอย่าง

23) คลัสเตอร์หมอลำพันพิช ระบาดหนักใน “นครพนม” ติดเชื้อแล้ว 120 ราย เสียชีวิตอีก 200 ราย อำเภอรอดุพนม ต้องออกคำสั่งงดจัดงานธาตุพนมประจำปี เป็นปีที่ 2 พร้อมมาตรการการรับมือมือโควิด (ไทยรัฐ, 10 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 23) มีการนำคำว่า “พ่นพิษ” ที่หมายถึงอาการเป่าสิ่งที่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย ซึ่งปกติแล้วมักใช้แก่สัตว์ที่มีพิษ เช่น งู ฯลฯ มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ ว่าเป็นสัตว์ที่มีพิษ อีกทั้งการระบาดของโรคและความรุนแรงของโรคนั้นก็เป็นอันตรายต่อร่างกายและชีวิตของผู้ที่ติดเชื้อเช่นเดียวกับความรุนแรงของพิษจากสัตว์ที่มีพิษ

24) โควิดลุ่มทรูปเรือสำราญเยอรมัน ผู้โดยสารนับพันต้องลงจากเรือที่ลิสบอน (เดลินิวส์ วันที่ 3 มกราคม 2565)

จากตัวอย่างที่ 24) มีการนำคำว่า “ลุ่ม” ที่หมายถึงการทำให้เสียหายด้วยการคว่ำหรือทำให้จม มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถสร้างความเสียหายให้ชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งธุรกิจท่องเที่ยว เฉกเช่นเดียวกับการที่ใครคนใดคนหนึ่งลุ่มหรือทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้จมลงนั้น ย่อมสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งสิ่งนั้น

25) ...เมื่อไม่มีอาการป่วยก็ค่อนข้างมั่นใจได้ เนื่องจากทั่วไประยะฟักตัวของเชื้ออยู่ที่ 2-14 วัน แต่ระยะเฉลี่ยที่พบสูงสุดคือ 5-7 วัน การติดเชื้อหลัง 7 วันพบค่อนข้างน้อย หลัง 14 วันยิ่งพบน้อยมาก... (ข่าวสด, 2 ธ.ค. 2564)

จากตัวอย่างที่ 25) มีการนำคำว่า “ฟักตัว” ที่หมายถึงเกิดขึ้น ก่อให้เกิดขึ้น และมักใช้แก่ตัวอ่อนของสัตว์ มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิต ที่มีการเจริญเติบโต โดยเริ่มตั้งแต่ตัวอ่อนไปจนตัวโตเต็มที่จะสำแดงอาการของโรคชัดเจนดังเช่นการเจริญเติบโตของสัตว์

26) ...ภาวนาว่าในไม่ช้าไม่นานคงจะถึงจุดจบของเจ้าไวรัสตัวร้ายนี้ซะที่... (สนุกนิวส์, 5 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 26) มีการนำคำว่า “ตัวร้าย” ที่หมายถึงสิ่งอันตราย มักใช้แก่สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่อันตราย มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นอันตรายต่อชีวิต

ฉากเช่นเดียวกับสัตว์ที่อันตราย กระนั้นก็ดีสามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง		วงมโนทัศน์ปลายทาง
[สิ่งมีชีวิต]		[โรคโควิด19]
สิ่งมีชีวิต	⇒	โรคโควิด19
การเกิดของสิ่งมีชีวิต	⇒	การเกิดและพัฒนาการของโรคโควิด19
การกระทำที่เป็นอันตรายของสิ่งมีชีวิต	⇒	การระบาดของโรคโควิด19
ผลจากการกระทำที่เป็นอันตรายของสิ่งมีชีวิต	⇒	ผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นหรือความเสียหายทางเศรษฐกิจ

5. โรคโควิด19 คือ ภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ หมายถึงภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นมโนทัศน์ [โรคโควิด19 คือ ภัยพิบัติ] จึงหมายถึงการนำรูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของภัยพิบัติมาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 อันสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นภัยพิบัติ รูปภาพที่ปรากฏและสะท้อนมโนทัศน์นี้ได้แก่คำว่า “สึนามิ” “คลื่นสึนามิ” ดังตัวอย่าง

27) ...การแพร่กระจายร่วมกันของสายพันธุ์เดลตาและสายพันธุ์โอมิครอนคือ “ภัยแฝด”ที่กำลังสร้าง “สึนามิ” แห่งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ข่าวสด, 29 ธ.ค. 2654)

28) อนามัยโลกเตือน “เดลตา-โอมิครอน” ระบาดพร้อมกันเกิด “สึนามิโควิด” (ข่าวสด, 30 ธ.ค. 2654)

29) ...ผู้ติดเชื้อที่พุ่งสูงขึ้นในระลอกใหม่ในระดับ “คลื่นสึนามิ...” (สนุกนิวส์, 30 ธ.ค. 2564)

จากตัวอย่างที่ 27) ถึง 29) มีการนำคำว่า “สึนามิ” “คลื่นสึนามิ” ที่หมายถึงคลื่นยักษ์อันเกิดจากแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นสึนามิ ที่สามารถสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้เฉกเช่นเดียวกับคลื่นสึนามิ ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำลายชีวิตและทรัพย์สินไปจำนวนมากเช่นกัน กระนั้นก็ยังสามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง

วงมโนทัศน์ปลายทาง

[ภัยพิบัติ]

[โรคโควิด19]

ภัยพิบัติ

โรคโควิด 19

การกระทำของภัยพิบัติ

การแพร่ระบาดของโรคโควิด19

ผลของภัยพิบัติ

จำนวนผู้ติดเชื้อ

6. โรคโควิด19 คือ วัตถุอันตราย

วัตถุอันตราย หมายถึงสารเป็นพิษหรืออันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ และพืช ดังนั้นมโนทัศน์ [โรคโควิด19 คือวัตถุอันตราย] จึงหมายถึงการนำรูปภาพที่อยู่ในแวดวงความหมายของวัตถุอันตรายมาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 อันสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นวัตถุอันตราย ที่สามารถสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ ทั้งนี้รูปภาพที่ปรากฏในมโนทัศน์นี้ คือ คำว่า “พิษ” ดังตัวอย่าง

30) **พิษ** “โอมิครอน” ทำกร่อย 69 จว. ห้ามดริงก์-โซนสีฟ้า นั่งดื่มแค่ 3 ทุ่ม
ผู้บาร์-โอเกะ ยังห้ามเปิด (มติชน, 8 ม.ค. 2565)

31) ...ปอนด์-รุ่งรัตน์ ประกาศขายบ้านอีกครั้ง ยอมหันราคาลด 1 ล้าน
หลังเจอ**พิษ**โควิดซ้ำเติมซ้ำซาก... (ไทยรัฐ, 10 ม.ค. 2565)

จากตัวอย่างที่ 30) และ 31) มีการนำคำว่า “พิษ” ที่หมายถึงสิ่งหรือสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย มาใช้ในบริบทของโรคโควิด19 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคชนิดนี้ว่าเป็นวัตถุอันตรายหรือสารพิษ ที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย

สร้างความเจ็บปวดทรมาน ตลอดจนถึงขั้นเสียชีวิตได้เฉกเช่นเดียวกับการรับสารพิษ กระนั้นก็สามารถแสดงกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบของความหมายระหว่าง มโนทัศน์ต้นทางกับมโนทัศน์ปลายทางได้ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง		วงมโนทัศน์ปลายทาง
[วัตถุอันตราย]		[โรคโควิด19]
วัตถุอันตราย	⇒	โรคโควิด19
ผลเสียของวัตถุอันตราย	⇒	ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ โรคโควิด19

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณะมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ในข่าวออนไลน์ภาษาไทย จากการวิเคราะห์ข่าวทั้ง 1,006 ข่าว พบถ้อยคำอุปลักษณะ จำนวน 2,425 ถ้อยคำ และสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ทั้งหมด 6 มโนทัศน์ ได้แก่ [การป้องกัน/การรักษาโรคโควิด19 คือ การทำสงคราม] [โรคโควิด19 คือ ของเหลว] [โรคโควิด19 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ] [โรคโควิด19 คือ สิ่งมีชีวิต] [โรคโควิด19 คือ ภัยพิบัติ] และ [โรคโควิด19 คือ วัตถุอันตราย]

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีการใช้อุปลักษณะในข่าวที่เกี่ยวกับโรคโควิด19 จำนวนมาก รวมทั้งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของนักข่าวที่มีต่อโรคโควิด19 ในเชิงลบ ทั้งสิ้น ดังปรากฏในมโนทัศน์เกี่ยวกับโรคโควิด19 ทั้ง 6 มโนทัศน์ข้างต้นที่ความหมายประจำรูปคำของแบบเปรียบเทียบและความหมายที่ถ่ายทอดไปยังสิ่งที่ถูกเปรียบหรือโรคโควิด19 นั้นต่างเป็นความหมายไม่ดีไม่พึงประสงค์ เช่น ผลจากสงคราม ที่อาจจะพ่ายแพ้หรือ

ป้องกันหรือรักษาโรคโควิด19 ไม่สำเร็จ ผลจากภัยพิบัติ ผลกระทบจากวิกฤติอันตราย เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาการใช้อุปสรรคในข่าวที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด19 ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่านักข่าวใช้อุปสรรคทำหน้าที่สำคัญ 2 หน้าตัวอย่างเด่นชัด (Goatly, 1997 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 106-107) คือหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ ในส่วนของหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดนั้น นักข่าวใช้อุปสรรคอธิบายเนื้อความเกี่ยวกับโรคโควิด19 เพื่อให้ผู้อ่านข่าวเข้าใจโรคนี้ได้ อย่างแจ่มชัดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะโรคชนิดนี้มีความเป็นนามธรรม โดยเฉพาะเชื้อโรคที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา อีกทั้งโรคนี้เป็นโรคอุบัติใหม่ คนจำนวนมากจึงยังไม่เคยได้รับเชื้อ จึงไม่มีประสบการณ์หรือเข้าใจถึงความรุนแรงของโรค ความเสียหาย หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการอธิบายอาการหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วยอุปสรรคจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีกว่าการใช้เพียงคำที่สื่อความหมายตรงตามรูปภาษา ดังที่ Demjén and Semino (2017 อ้างถึงใน Semino, 2020) ได้กล่าวว่า “ความเจ็บป่วยไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจก็ตามเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม บ่อยครั้งที่ผู้ป่วยไม่สามารถแสดงความรู้สึกนั้นให้ผู้อื่นได้ทราบได้ อุปสรรคจึงถูกนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมกว่าดังปรากฏในแบบเปรียบเทียบ”

ทึ่งสังเกตเห็นว่า นอกจากนักข่าวจะใช้อุปสรรคเพื่ออธิบายความเกี่ยวกับโรคโควิด19 แล้ว นักข่าวยังใช้อุปสรรคในการกำหนดมุมมองใหม่ให้แก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะมุมมองในเชิงลบต่อโรคโควิด19 ดังปรากฏในมโนทัศน์ทั้ง 6 มโนทัศน์ข้างต้นที่แบบเปรียบเทียบสิ่งที่มีความหมายในเชิงลบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นสงคราม สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต (ที่เป็นอันตราย) ภัยพิบัติ และวิกฤติอันตราย ทั้งนี้เพราะต้องให้ผู้อ่านเกิดความกลัวและตระหนักถึงสถานการณ์ฉุกเฉินและเร่งด่วนของการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 เพื่อจะได้ปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล เช่น สวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะทางสังคม หรือการปฏิบัติงานอยู่ที่บ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ

Landau et al. (2018 อ้างถึงใน Semino, 2020) ที่ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับมะเร็งผิวหนังพบว่า “การใช้อุปลักษณะก็เพื่อให้ผู้รับสารให้เกิดความกังวลและความกลัวเพื่อจะได้ป้องกันตนเองจากแสงแดด เช่น ทาครีมกันแดดก่อนออกจากบ้าน เป็นต้น” ฉะนั้นอุปลักษณะที่นักข่าวใช้จึงมีพลังในการโน้มน้าวใจหรือเปลี่ยนมุมมองความคิดของผู้อ่านให้คล้อยตามหรือปฏิบัติตามได้

ลักษณะทั่วไปของภาษาข่าวอย่างหนึ่งคือการเลือกใช้คำหรือภาษาที่สั้นกระชับ แต่สื่อความหมายมาก รวมทั้งต้องสะดุดตาสะดุดใจผู้อ่าน (สิริวรรณ นันทจันทุล, 2543) ด้วยเหตุนี้นักข่าวจึงเลือกใช้อุปลักษณะมาทำหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ เพื่อให้ภาษาในข่าวสั้นกระชับ โดดเด่น และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยเฉพาะในส่วนของพาดหัวข่าวหรือส่วนนำ เพราะการใช้อุปลักษณะช่วยลดจำนวนคำที่ใช้ให้น้อยลง แต่ยังคงสื่อความหมายได้มาก โดยเฉพาะความหมายเชิงอารมณ์และความรู้สึก จึงทำอุปลักษณะมีความโดดเด่นเมื่อปรากฏใช้ในภาษาข่าว เช่น “...พิษ “โอมิครอน...” เป็นการใช้คำว่า “พิษ” ในความหมายเปรียบเทียบหรืออุปลักษณะ คำที่ใช้สั้นกระชับ และสื่อความหมายได้มาก โดยเฉพาะความหมายเชิงอารมณ์ ซึ่งเป็นเชิงลบหรือผลเสียที่เกิดจากโรคโควิด19 อีกทั้งยังทำให้ข้อความนี้โดดเด่นสะดุดตาผู้อ่านในทางตรงกันข้าม หากแทนที่คำนี้ด้วย “ผลกระทบที่เกิดจาก...” หรือ “ผลเสียที่เกิดจาก...” นอกจากจะทำให้ข้อความนี้ยาวขึ้นแล้ว ก็ยังทำให้ข้อความดังกล่าวนี้ไม่โดดเด่นหรือสะดุดตาผู้อ่านเท่ากับคำว่า “พิษ”

กระนั้นก็ดี การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการเก็บข้อมูลในข่าวออนไลน์ และมโนทัศน์ที่สะท้อนจากมุมมองของนักข่าวเท่านั้น จึงน่าสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคโควิด19 ในแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยเฉพาะภาษาที่คนไทยใช้สื่อสารกันเกี่ยวกับโรคชนิดนี้ เพื่อจะได้เข้าใจมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อโรคชนิดนี้ อันนำไปสู่การวางแผนในการป้องกันหรือรักษาโรคชนิดนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์:
แนวคิดและการนำมาศึกษา วาทกรรมในภาษาไทย. ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น. บริษัทเวิร์ค ออล พรีน્ટ.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2563). ภาษาและความหมาย. โรงพิมพ์ เค.ซี. อินเตอร์เพรส.
- สิริวรรณ นันทจันทุล. (2543). การเขียนเพื่อการสื่อสาร 2. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Our World in Data. (2022, November 11). **Coronavirus (Covid-19)
Vaccinations**. Our World in Data.
<https://ourworldindata.org/covid-vaccinations?country=THA>.
- Semino, E. (2020). “not Soldiers but Fire-fighters” - Metaphors and
Covid-19. *Health Communication*, 36(1), 50-58.